

Talán éppen ezért sem árt, ha ezek közül a kérdések közül kettőt kiemelünk.

Egyik ilyen gondolata László Gyulának az ún. kettős honfoglalás kérdése, azaz annak felvetése, hogy a történetileg ismert honfoglalást megelőző időkben, az avarkorban, már voltak a területen magyarok. Ez a kérdés nem új szakirodalmunkban, bár bővebb teret és publicitást csak a legutóbbi években kapott. Már a század elején neves régészünk és őstörténészünk, Nagy Géza foglalkozott ennek a lehetőségével, és írt is róla nagyobb tanulmányt. A későbbiekben olyan okokból, amelyeknek vizsgálata a tudománytörténetre tartozik, a „kettős honfoglalás” problémája feledésbe merült. Csak az utóbbi évek ásatási eredményei, a történeti és nyelvészeti kutatások ártértekelése adott lehetőséget és jogot a kérdés felvetéséhez. Kétségtelen, hogyha ez az elmélet kielégítő bizonyítékokat nyer, sok kérdésben (pl. a Kárpát-medence VIII—IX. századi etnikai

képe, a honfoglalók viszonya az itt lakókhöz, de az államszervezés és a korai gazdasági élet struktúrája is) jelentősen meg kell változtatni felfogásunkat.

Nem kevésbé érdekesek László Gyula könyvének azok a részei, amelyekben a honfoglaló művészet ábrázolásmódjával és a benne érvényesülő mohamedán hatásnak kérdéseivel foglalkozik. Ez utóbbival magyarázza az ember- és állatábrázolás csaknem teljes hiányát a korszak művészetében. Míg az ötvösművészet köréből vett adatai állításának jó bizonyítékait adják, addig az ábrázoló művészet meglétének indokolása az elpusztult „szőnyegművészet” feltételezésével, kissé ingatag talajra csalogatja az olvasót. Nem látjuk igazoltnak ugyanis, hogy az erdőfülel Szt. László-legenda ábrázolás jó érv lenne ennek a korai „fali művészetnek” bizonyítására. Kétségtelen, hogy mind a honfoglalókkal egykorú, mind pedig a korábbi eurázsiai steppei népek művészetében a szőnyegművészetnek kiemelkedő helye

volt, de a megmaradt leletek (pl. Pazirik, i. e. VI. sz., szkítakor; Noin-Ula i. e. I. sz., esetleg hun — Leningrád, Ermitázs) nem utalnak valamiféle elbeszélő jellegű művészet meglétére, még olyan fokon sem, mint a Szerző által is bemutatott ún. szibériai aranylemezek. A megmaradt szőnyegtöredékeken van élőlényábrázolás, de ezek inkább keretező, vagy térkitöltő jellegűek, míg a Szt. László-legenda idézett ábrázolása epikus jellegű.

Célunk: ennek a szép könyvnek bemutatása, problémagazdságának felvázolása volt.

Mindezek mellett szólnunk kell stílusa eredetiségéről és arról, hogy mondanivalóját gondosan kiválasztott irodalmi idézetekkel fűszerezi, s mintegy a vers tömör, érzelemre ható és érzelmi fűtöttségű kifejezésével kívánja gondolatait közérthetőbbé, könnyebben megközelíthetővé tenni. (*Gondolat Könyvkiadó 1967.*)

GAZDAPUSZTAI GYULA

Winkelbauer Pál rajza